

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
факультет психології
кафедра педагогічної та вікової психології

НАВЧАЛЬНА ПЕДАГОГІЧНО-АСИСТЕНСЬКА ТА ВИРОБНИЧА
НАУКОВО-ДОСЛІДНА ПЕРЕДДИПЛОМНА ПРАКТИКИ :
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

підготовки: магістр
галузь знань: 0301 – Соціально-політичні науки
спеціальності: 8.03010201 – «Психологія»

Луцьк – 2013

Навчальна педагогічно-асистенська та виробнича науково-дослідна переддипломна практики: методичні рекомендації для студентів за **напрямом підготовки** – 8.03010201 спеціальності «Психологія» затверджені на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології протокол № 3 від 23 вересня 2013 р.

Рекомендовано до друку науково-методичною Радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 2 від 16 жовтня 2013р.)

Рецензенти:

Дмитріюк Н.С. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогічної та вікової психології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Мушкевич М.І. - кандидат психологічних наук, доцент завідувач кафедри медичної психології та безпеки життєдіяльності Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Гошовська Д.Т. Навчальна педагогічно-асистенська та виробнича науково-дослідна переддипломна практики: методичні рекомендації. - Луцьк, 2013. - 15с.

Навчальна педагогічно-асистенська та виробнича переддипломна практики: методичні рекомендації містять основні завдання, етапи та особливості практик для магістрів, а також специфіку проведення емпіричного дослідження і особливості інтерпретації отриманих даних.

Методичні рекомендації адресовані для магістрів та викладачів вищих навчальних закладів, вчителів різнотипних навчальних закладів.

ВСТУП

Навчальна педагогічно - асистентська практика є складовою частиною професійної підготовки спеціалістів на освітньо-кваліфікаційному рівні “Магістр”, що дозволяє закріпити теоретичні знання з усіх предметів психологічного циклу, а також вдосконалити практичні навички роботи.

Виробнича переддипломна науково-дослідна практика є завершальною частиною професійної підготовки спеціалістів на освітньо-кваліфікаційному рівні “Магістр”.

Метою навчальної педагогічно-асистентської практики є:

- ознайомлення студентів з організацією навчально-виховної роботи у навчальному закладі ІУ (ІІІ) рівня акредитації та набуття досвіду самостійної діяльності як викладача психології; формування готовності магістрів до викладацької діяльності у середніх спеціальних та вищих навчальних закладах.

Основними завданнями є :

- поглиблення і розширення теоретичних знань із спеціальних та психолого-педагогічних дисциплін, набутих студентами, застосування їх у вирішенні конкретних педагогічних завдань під час практики;
- формування у студентів-магістрів психолого-педагогічних та методичних умінь викладання відповідних навчальних дисциплін у системі вищої школи;
- вироблення умінь організації основних форм навчання у вищій школі, застосування сучасних технологій і методик навчання;
- формування умінь професійного і педагогічного спілкування зі студентською аудиторією;
- розвиток професійних умінь педагогічної діяльності викладача шляхом залучення магістрів до виконання різних форм навчально-виховної роботи у ВНЗ.
- формування умінь щодо планування та організації навчально-методичної роботи викладача (у межах окремого заняття, теми, курсу).

- формування готовності магістрів до здійснення соціально-виховної роботи зі студентами та студентськими групами.
- активізація творчого, дослідницького підходу до педагогічної діяльності, набуття умінь аналізу результатів своєї праці, формування потреби в самоосвіті та самовихованні;
- заохочення до повноцінної реалізації можливостей навчального процесу, творчого спілкування із професорсько-викладацьким складом, участь у науково-практичній діяльності ВНЗ;
- розвиток педагогічних і психологічних здібностей, виховання персональної відповідальності за самостійну професійну діяльність, засвоєння моделі спеціаліста, спроможного до продуктивної педагогічної саморефлексії.

2. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми магістри повинні:

знати:

- особливості навчальної діяльності студентів, керувати нею й оцінювати її результати;
- основні методи об'єктивної діагностики знань студентів з предмету, вносити корективи в процес навчання з урахуванням даних діагностики;
- методику проведення заняття із застосуванням мультимедійних засобів навчання;
- інтереси студентів і мотивацію навчання, формувати й підтримувати зворотний зв'язок.
- головні методичні прийоми та принципи викладання психологічних дисциплін.

уміти:

- проектувати, конструювати, організовувати й аналізувати свою педагогічну діяльність;
- планувати навчальні заняття відповідно до навчального плану закладу й на основі його стратегії;
- забезпечувати міждисциплінарні зв'язки курсу з іншими дисциплінами;

- розробляти й проводити різні за формою навчання заняття найбільш ефективні при вивченні відповідних тем і розділів програми, адаптуючи їх до різних рівнів підготовки студентів;
- ясно, логічно викладати зміст матеріалу, опираючись на знання й досвід студентів;
- відбирати й використовувати відповідні навчальні засоби для побудови технологій навчання;
- аналізувати навчальну й учбово-методичну літературу й використовувати її для побудови власного викладу програмного матеріалу;
- організовувати навчальну діяльність студентів, управляти нею й оцінювати її результати;
- застосовувати основні методи об'єктивної діагностики знань студентів з предмету, вносити корективи в процес навчання з урахуванням даних діагностики;
- володіти методикою проведення заняття із застосуванням мультимедійних засобів навчання;
- створювати й підтримувати навчальне середовище, що сприяє досягненню цілей навчання;
- розвивати інтереси студентів і мотивацію навчання, формувати й підтримувати зворотний зв'язок.

Метою виробничої переддипломної науково-дослідної практики є:

- дати можливість студенту-практиканту зібрати емпіричний матеріал для написання магістерської роботи; статистично опрацювати цей матеріал; здійснити теоретичну інтерпретацію отриманих даних.

Основними завданнями є :

- сформувати уміння аналізувати теоретичний та емпіричний матеріал та письмово викладати свої думки; користуватися математико-статистичними методами опрацювання отриманих даних; оформляти роботу: текст, таблиці, малюнки, список літератури, додатки;

- виробити навички формулювати теоретичні та практичні завдання магістерської роботи та розв'язувати їх.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- закономірності та принципи загальної психології та конкретні галузі психологічних знань;
- сучасну методологію і методи психології;
- історію розвитку психології та її галузей;
- основні науково - теоретичні напрями психологічної науки;
- основні філософсько - гуманітарні ідеї та медико - психологічні поняття;
- сучасні підходи до побудови науково - психологічного дослідження;
- принципи побудови психокорекційної або розвивальної програми дослідження;
- етапи проведення психокорекційної та розвивальної програми;
- особливості проведення констатуючого та формуючого експериментів;
- особливості доказів достовірності результатів дослідження

уміти:

- ефективно володіти методами надання практичної психологічної допомоги,
- здійснювати завершений цикл надання психологічної допомоги, глибоко опанувавши навички ефективного спілкування, просвітницької, корекційної, консультативної, викладацької та виховної роботи;
- вільно користуватися категорійно - понятійним апаратом психології та сучасними методами психологічного дослідження;
- самостійно обирати теоретичний напрямок власної професійної діяльності;
- аналізувати, порівнювати ефективність різних течій і шкіл психології;
- використовувати математичні методи аналізу та обробки експериментальних і психодіагностичних даних із використанням комп'ютерної техніки.

3. Етапи навчальної педагогічно-асистенської практики

1. Розробка навчальної програми дисципліни у межах навчального плану (дисципліна – за вибором студента-магістра та погодженням керівника).

2. Розробка робочої програми з обраної навчальної дисципліни (із складанням плану лекційних і практичних (семінарських) занять, розробкою необхідної кількості завдань для самостійної та індивідуальної роботи, питань для модульного і підсумкового контролю).

3. Розробка конспекту лекцій з обраної навчальної дисципліни.

4. Розробка змісту і структури практичних (семінарських) занять із обов'язковим зазначенням необхідної для опрацювання літератури.

5. Розробка змісту і структури виховного заходу.

<i>Термін</i>	<i>Зміст роботи</i>	<i>Форма звіту</i>	<i>Зміст консультації методиста</i>
<i>1 етап</i>	Вибір навчальної дисципліни, визначення її мети і завдань.	написання пояснювальної записки до робочої та навчальної програм.	Допомога у визначенні мети та формулюванні завдань курсу з обраної навчальної дисципліни.
<i>2 етап</i>	Розробка студентом-магістром навчальної та робочої програм.	звіт керівнику про виконану навчальну та робочу програми.	Забезпечення необхідними методичними матеріалами та документами для планування та проведення аудиторних занять.
<i>3 етап</i>	Розробка й впровадження студентом програми виховної роботи (проведення виховних заходів, зокрема контрольного звіту студентами академічної групи)	План виховної роботи на період терміну практики	Допомога у визначенні мети та формулюванні завдань виховної роботи, визначення основних заходів, відповідно до плану виховної роботи навчального закладу, сприяння у розробці контрольного виховного заходу
<i>4 етап</i>	Впровадження програми педагогічної роботи (читання лекцій, проведення семінарських (практичних) занять).	конспект лекцій, семінарів, практичних занять керівнику	Інформування студента-магістра щодо засобів оптимізації форм і методів проведення педагогічної роботи.
<i>5 етап</i>	Реалізація окремих	поточний аналіз	Надання поточного

	елементів педагогічної роботи (контроль самостійної роботи студентів, перевірка індивідуальних завдань).	впровадження окремих елементів розробленої навчальної програми.	зворотнього зв'язку щодо результатів реалізації окремих елементів проведеної студентом-магістром педагогічної роботи.
6 етап	Узагальнюючий аналіз проведеної педагогічної роботи.	отримання характеристики від методиста-керівника.	Допомога у здійсненні рефлексивного аналізу проведеної магістром педагогічної роботи.
7 етап	Складання звіту за результатами педагогічно-асистентської практики.	письмовий звіт про результати педагогічно-асистентської практики	Надання змістовної оцінки якості та ефективності проведеної магістром педагогічної роботи.

Перед початком практики проводиться настановча конференція, на яку запрошуються представники баз практики. На конференції роз'яснюється мета і завдання практики, її порядок і зміст.

4. Завдання для самостійної роботи (навчальної педагогічно-асистентської практики)

1. Виконання навчальних завдань (проведення лабораторних робіт, збирання експериментального матеріалу для практичних занять, вивчення та критичний аналіз наукової літератури, виконання творчих робіт із залученням до них зібраних студентами матеріалів)
2. Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань (ІНДЗ) творчого характеру із суспільних, психолого-педагогічних, профільних дисциплін та навчальних завдань під час педагогічної практики.
3. Студентські наукові гуртки, проблемні групи, об'єднання сприяють оволодінню студентами науковими методами пізнання, дослідження, написанню наукових доповідей, створенню повідомлення про виконану роботу, участі у різноманітних виставках, олімпіадах, конкурсах наукових студентських робіт, обговоренню наукових питань, виступам із результатами досліджень на студентських наукових конференціях.

5. Індивідуальні завдання (навчальної педагогічно-асистенської практики)

Орієнтовна тематика теоретичних або практичних проблем, які пропонуються магістрам

1. Дослідження особливостей навчально-пізнавальної діяльності студентів під час викладання навчальних дисциплін (за фахом студента).
2. Дослідження методології викладання навчальних дисциплін у вищих навчальних закладах шляхом порівняльного або контент-аналізу.
3. Дослідження мотивацій вибору професії у порівняльному аналізі вивчення відповідей студентів перших і останніх курсів.
4. Визначення особливостей зміни навчальних інтересів, зацікавлень та пріоритетів у студентів перших та останніх курсів.
5. Дослідження ставлень студентів до організації навчального процесу на факультетах щодо:
 - а) викладання профільних дисциплін;
 - б) фундаментальних та загальнонаукових дисциплін;
 - в) проходження практик;
 - г) організації контролю та перевірки знань студентів.
6. Вивчення причин неуспішності студентів, що навчаються на :
 - а) негуманітарних (гуманітарних) факультетах; б) двох факультетах у порівнянні.
7. Вивчення причин високої успішності студентів з окремих дисциплін.
8. Вивчення причин високої успішності окремих студентів .
9. Аналіз зовнішніх факторів, що зумовлюють успішність (неуспішність) студентів.
10. Вивчення шляхів вдосконалення викладання конкретної дисципліни на факультеті (на вибір студента).
11. Визначення рівня розвитку спеціальних фахових чи загальних навчальних умінь та навичок студентів.
12. Дослідження ставлення студентів до навчання, пізнавальної діяльності, знань, навчальних предметів, освітнього закладу тощо.
13. Вияв і аналіз видів навчально-пізнавальної діяльності, що, на думку студентів і викладачів, сприяють розвитку досвіду самостійної навчально-пізнавальної діяльності. .
14. Вивчення ставлення студентів різних факультетів до тестової системи оцінювання залишкових знань з навчальних дисциплін.
15. Вивчення оціночних суджень студентів досвіду і факторів впливу на їхній власний професійний розвиток і науковий ріст.
16. Вивчення прогностичних уявлень студентів щодо свого наукового і професійного розвитку.
17. Дослідження ставлення студентів до методів, форм організації навчання (способів навчально-пізнавальної діяльності, типів навчальних завдань, форм та типів організації навчальних занять).

18. Вияв та характеристика труднощів у навчально-пізнавальній діяльності студентів.

6. Завдання для самостійної роботи (науково-дослідної переддипломної практики)

1. Скласти план індивідуальної роботи на час практики. План складається у перші дні практики, перевіряється і затверджується керівником практики не пізніше, як на 3-й день практики;

2. Здійснити вибір методик дослідження та вибірки, визначити етапи дослідження.

3. Здійснити інтерпретацію результатів дослідження.

4. Оформити результати дослідження та оформити матеріали практики.

Звіт про проходження практики повинен містити конкретний опис виконаної студентом роботи. Звіт повинен містити дані про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, висновки і пропозиції, список використаної літератури.

7. Індивідуальні завдання (науково-дослідної переддипломної практики)

1. Скласти календарний план роботи.

2. Вести щоденник особистих записів.

3. Підібрати пакет методик для діагностики певних психічних процесів

4. Визначити предмет, об'єкт та завдання дослідження. Окреслити основні етапи роботи

5. Визначитись з вибіркою дослідження. Провести дослідження.

5. Оформити результати дослідження (схеми, таблиці, графіки)

6. Оформити результати дослідження та підготувати документи практики

8. Методи та засоби діагностики результатів проходження навчальної педагогічно-асистентської практики

На всіх етапах проходження педагогічно-асистентської практики студенти-магістри отримують індивідуальні консультації у своїх викладачів-керівників. У процесі здійснення педагогічної роботи передбачається ведення магістрантом щоденника з практики встановленого зразка, в якому висвітлюються всі етапи роботи і форми контролю, який додається до звіту з педагогічно-асистентської практики.

Упродовж педагогічної практики з боку методистів і керівників забезпечується безперервний контроль її ефективності, зокрема, відстеження якості викладання магістрами теоретичних знань з психології у формі

лекційних і практичних занять, психолого-педагогічних та методичних консультацій, а також застосування технологій виховної роботи.

Після закінчення практики студенти представляють керівнику практики від кафедри педагогічної та вікової психології звітну документацію. Оцінка за практику виставляється за підсумком результатів проведення педагогічної й виховної роботи та аналізу змісту розроблених магістром програм (їх теоретичного обґрунтування та методичного забезпечення).

Вимоги до оформлення матеріалів звіту про проходження педагогічно-асистентської практики

До захисту практики (як мінімум за три дні до дати вказаної у розкладі) комісії слід подати письмовий звіт, який повинен включати наступні розділи:

1. Титульна сторінка, яка містить наступну інформацію: назва навчального закладу, факультет, назва документу, назва практики, назва бази практики, інформація про виконавця, керівника від бази практики та керівника від навчального закладу.
 2. Зміст: структурні компоненти звіту.
 3. Щоденник практики.
 4. Навчальна і робоча програма з вибраного курсу.
 5. Текст проведених лекцій (конспект лекцій).
 6. Текст проведеного практичного заняття (конспект практичного заняття)
 7. Конспект проведеного виховного заходу зі студентами (повний текст).
 8. Звіт про роботу помічника куратора, підписаний куратором академічної групи.
 9. Програма спецсемінару для студентів (за темою магістерської роботи).
 10. Підготовлена до друку стаття з теми дослідження (з підписом наукового керівника). За умови опублікування статті у збірнику наукових праць слід додати до звіту відбиток статті, титульного аркушу та змісту збірника, де зазначене прізвище автора.
 11. Додатки (супровідні матеріали, фотографії проходження практики чи інше, що на думку студента підтверджує якість проходження практики).
- Результати педагогічно-асистентської практики обговорюються на засіданні кафедри.

9. Методи та засоби діагностики результатів проходження виробничої переддипломної науково-дослідної практики

Студенти-практиканти повинні виконувати свою роботу згідно індивідуального графіку та плану роботи.

Керівники практики контролюють етапи практики, дотримання ними плану роботи, наявність необхідної документації, ставлення до своїх обов'язків та дисциплінованість. Керівник від кафедри має право контролювати записи, занесені у щоденник практики.

Результати проходження переддипломної науково-дослідної практики надаються керівнику магістерської роботи та захищаються перед членами комісії, яка визначається і затверджується на засіданні кафедри.

Критерії оцінювання результатів переддипломної практики студентів

- рівень виконання студентами завдань практики;
- якість педагогічних знань, проявлених під час практики та їх відображення у звітній документації;
- рівень сформованості умінь та навичок практичної роботи магістрів як майбутніх фахівців.

Результатом переддипломної практики є розробка та оформлення методичного комплексу для захисту магістерської роботи. У випадку отримання студентом незадовільної оцінки студент зобов'язаний пройти практику повторно.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

При оцінці роботи студентів на практиці враховується:

- обсяг проведеної роботи в рамках програми практики;
- оцінка керівника від факультету (як консультувався, самостійність і сумлінність у виконанні вказівок);
- оцінка представника бази практики;
- оцінка матеріалів звіту (пропонується безпосереднім керівником практики)
- повнота, відповідність вимогам оформлення звіту;
- якість підсумкового аналізу і самоаналізу;
- акуратність і продуманість оформлення результатів звіту;
- своєчасність подання.
- Якість виконання письмових матеріалів і тематичних завдань.
- оцінка захисту матеріалів і результатів дослідження перед комісією (компетентність, вміння представити і узагальнити результати проведеної роботи, давати аргументовану відповідь на питання).

Види роботи	Кількість балів (максимальна)
Підготовка та проведення лекцій	20 балів
Конспект лекції	10 балів
Підготовка та проведення практичного заняття	20 балів
Конспект практичного заняття	10 балів
Підготовка та проведення виховних заходів зі студентами, робота помічника куратора	10 балів
Проведення позааудиторні роботи зі студентами за фахом	10 балів

Конспект заходу з позааудиторної роботи форми	5 балів
Звіт	10 балів
Оформлення документації	5 балів

11. Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Переведення підсумкових семестрових оцінок, виражених у балах за 100-бальною шкалою, в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS здійснюється відповідно до наведеної нижче таблиці:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для курсового (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
75 – 81	C		
67 – 74	D	задовільно	
60 – 66	E		
1 – 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

Остаточна оцінка виставляється керівниками практики в індивідуальний навчальний план студента за результатами оцінки матеріалів практики та їх публічного захисту.

12. Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації до організації навчально-дослідницької діяльності студентів та написання наукових робіт / Укладач О. Є. Іванашко. – Луцьк, РВВ «Вежа» ВНУ ім. Лесі Українки, 2011. – 60 с.

13. Рекомендована література

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія / А.М. Алексюк // Теорія: Підручник. - К.: Вища школа, 1998. – 560с.

2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи / С.С. Вітвицька - К.: Логос, 2003. – 221 с.
3. Вітвицька С.С. Практикум з педагогіки вищої школи / С.С. Вітвицька : Навч. посібник за модульно-рейтинговою системою навчання для суд. магістратури. – К.: Освіта, 2005. – 396с.
4. Галагузов В.М. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні / Галагузов В.М., Євтух М.Б. – К.: Освіта, 1995. – 241 с.
5. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології / Дичківська І.М. - К.: Світ, 2004. – 147 с.
6. Козаков В.А. Самостоятельная работа студентов и её информационно-методическое обеспечение / В.А. Козаков. – К.: Высшая школа, 1990. – 195 с.
7. Коротяев Б.І. Педагогіка вищої школи / Коротяев Б.І., Гришин Є.О., Устинко О.А. – К.: Освіта, 1990. –234с.
8. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І .А.Зязюна. - К.: Вища школа, 1997.
9. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи / Подоляк Л.Г., Юрченко В.Г. : Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів. - К.: Дивосвіт, 2006. – 236 с.
10. Фокин Ю.Г. Преподавание и воспитание в высшей школе / Ю.Г. Фокин : Учебное пособие для студентов вузов. - М.: ИНФРА-М, 2002. – 287 с.
11. Чернилевский Д.В. Технология обучения в высшей школе / под ред. Д.В.Чернилевского.- М.: Высшая школа, 1996. – 212 с.